Sahibi ve Yazı Işleri Müdürü: M. Emin Kantürk

Idarehanesi: Nuruosmaniye Caddesi No. 54 — Istanbul

1 ARALIK 1951 Cumartesi

Sayı: 19

İşçi Hakkı

SIYASI MUSTAKIL GAZETE

Şimdilik her ayın 1 inde ve 15 nde Çıkar

Başyazarı: Kemal SULKER

Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Işçilerin sınıf olarak teşkilâtlandırılmaları
Yazan: Kemal KARPAT
Nevyork Üniversitesi Siyasal Bilgiler Kürsüsü Doçenti
Gelecek Sayımızda

Veremli işçiler boş yatak bekliyor

Sigorta, Süreyya Paşa Sanatoryomu İnşaatının Gecikmesi Yüzünden 22,500 Lira Zarara Uğradı

80 veremli her gün ölüme daha çok yaklaşıyor mesuller bulunmalı

Işçi Sigortaları Kurumunun Maltepede Süreyya Paşanın Narlı mevkiindeki çiftliğinde yaptırılmakta olan 100 yataklı Verem Sanatoryomu inşaatı hâlâ sona ermemiştir. Bu yüzden Işçi Sigortaları Kurumu ve işçiler zarar etmektedir. Hâdise şudur:

Hulûsi Köymenin Çalışma Bakanlığı sırasında temel atma töreni yapılan Sanatoryomun inşaatı Bakanın izahatına göre üç ay sonra tamamlanacak ve Sanatoryomun açılma töreni yapılırken 300 yataklı hastanenin temel atma töreni icra edilecekti.

6 Mart 951 Salı gününde temel atma töreni yapılan Sanatoryomun 30 Haziran Cumartesi günü teslim muamelesi yapılacaktı. Fakat «keşif» lerin yanlış yapılması üzerine

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Unutulmaması gereken meseleler

Yazan: KEMAL SULKER

Işçi Sendikalarının kurulmasından sonra Birlikler vücuda getirildi. Şimdi de federasyonlar doğuyor. Yarın Konfederasyonlar teşkil edilecek. Sendikacılar bugünlerde hep bu meselelerle meşgul.

Işçilerin iyi birer teşkilâta sahip olmasını görmek en büyük emellerimiz arasındadır. İnanıyoruz ki işçilerin, öz menfaatlerini savunabilmeleri; iyi işleyen modern birer teşkilâta sahip olmaları ile mümkündür. Teşkilâtsız bir sınıf daima ezilmeğe mahkûmdur. Nitekim Türk işçi sınıfının uzun müddet meslekî ve siyasî birer teşkilâta sahip olamaması bugün çeşitli haklardan mahrum kalmasına sebep olmuştur.

Işçiler gerek sendikalarını geliştirirken, gerekse yeni organizasyonlar kurarken işin dış cephesile fazla alâkalanıyor, fakat «ruh»u ile dış cephesi kadar ilgilenmez görünüyorlar.

Ruhsuz bir teşkilâtın süslü bir cenaze arabasından farkı olmıyacağını müdrik olan sendika ileri gelenlerinin işçi efkârı umumiyesine teşkilâtın ruhu hakkında etraflı telkinlerde bulunmaları zamanı gelip çatmıştır.

Bilindiğine emin bulunmak istediğimiz bazı noktaları hatırlamak icabediyor.

Unutmamalıyız ki sendikalar zamanımızın en mühim sosyal teşekküllerinden biridir. Sendikalar günün olaylarını dikkatle takip eder, mensup olduğu işçi grupunun istek ve tenkidlerini işçi sınıfının bir parçası olarak ortaya atar; hükûmeti ikaz eder.

Sendikalar üyelerinin menfaatlerini müdafaadan yılmazlar ve karşı sınıfın her türlü oyalama ve avutma politikasına karşı kendilerini sınıf olarak müdafaa için her imkânı kollarlar. Siyasî partiler karşısında tam istiklâllerini titizlikle korurlar. Partiler hesabına sendikalarda nüfuz tesisine çalışanların maskelerini aşağı indirirler. Işçi ücretlerinin hayat endekslerine göre değişen bir nizama yaklaşmasına, iş saatlerinin azaltılıp, çalışma şartlarının en ileri sıhhî tesislerle düzenlenmesine gayret ederler. Bu arada işçi klüpleri, İşçi kültür ocakları kurar ve bütün işçilerin kardeşliği prensibinden ayrılmazlar.

Işçilerin teşkilâtlanması demek, bu ve bunun gibi ekonomik ve sosyal meselelerle uğraşmak ve bu meselelerin kısa zamanda halledilmelerine çalışmak demektir. Yoksa bina, başkanlık, sekreterlik, sözcülük, şu ve bu ünvan, hareket serbestisine ve sendikacılık idealine sahip değilse işçiyi aldatmağa, kendi gönlünü de avutmağa yarar ve sadece o kadarla kalır.

Memnunlukla görüyoruz ki; teşkilât meselesinde titizlikle duran bazı sendika kadrolarında programsız ve dikkatleri; tahakkuk ettirilmesi lâzım olan gayelere yönelmiş işçiler vardır. Işçi sınıfının şuuru ve bugünkü sendikacılardan bir kısmının dikkati ve takip fikri ile bu meslekî teşekküller verimli olabilmenin büyük ve kutsal kutbüne kavuşabileceklerdir.

Sendikacılık ideali ve bu ideal uğrunda yerinde harcanmağa hazır kadroların varlığına çalışmak gayelerin ön safında yer almalıdır.

Işçiler her ne şekilde işten çıkarılırsa tazminat alacak

Ahmet Topçu, Meclise mühim bir kanun tasarısı verdi

Istanbul Işçi Millet Vekili Ahmet Topçu, tekmil işçileri ilgilendiren çok mühim bir kanun tekliti hazırlamış ve Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur.

Ahmet Topçu, yeni Kanun tasarısı hakkında şunları söylemiştir:

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Kütahya işçileri de umumi hastalık sigortasından bir an önce istifade ettirilmelidir

Maden kömürü işçileri Ankaraya hey'et göndermeğe karar verdi

Değirmisaz, (Ozel) — Değirmisaz Maden Kömürü İşçileri Sendikası mühim bir teşebbüse geçmiştir. Sendika, Tunçbilekteki kardeş Sendika İdarecilerinden bir heyet ile birlikte Ankaraya gidecek ve Umumî Hastalıklar Sigortası Kanununun Kütahya İlinde de tatbikini istiyecektir. Bu arada heyet işçilere verilmekte olan çocuk primlerinin on liraya çıkarılmasını, kirada oturan işçilere mesken bedeli verilmesini, İşletme Idaresine ait evlerin işçilere tevziindeki usulsüzlüklerin telâfisini talep edecektir.

Sendikanın bu teşebbüsü memnunluk uyandırmıştır.

Değirmisaz Maden Kömürü işçileri Sendikasının başarısı

Diğer taraftan haber verildiğine göre, Garp Linyitleri Işletmesinde çalışan işçilere Değirmisaz Maden Kömürü Işçileri Sendikası borç para vermeğe başlamıştır. Sendika 21 üyeye 2,000 lira ödemiştir. Borç istemek zorunda kalanlara da ikrazat yapılmaktadır.

Yeşilköy Gramofon Türk Limited Şirketi Matbaası işçilerinden 28 kişi Basın Teknisyenleri Sendikasına üye olmuştur.

"Rabbena, hep bana„ diyen işverenler

Bursa, (Özel) — Hayri Ögelma nIşletmesi sahibi ile Meral Müdürü Bürhan Hekimoğlu ve Yurt Maden Şirketi sahipleri Halit Reşat İşçi Sendikalarına karşı mülâyim bir tavır takınmışlardır. Bunlara mukabil diğer ivveren vekilleri «Bursa Harmancık Maden Işçileri Sendikası» nı baltalamak yoluna gitmişlerdir.

Ocaklarda iş sistemi gayet iptidaîdir. İşçiler daima işverenin baskısı ve tehdidi altındadır. İşverenler «Rabbena hep bana» demektedirler. Buna rağmen Sendika azimle faaliyetine devam etmektedir.

Tunçbilekte işçilerin şikâyetleri

Tunçbilek, (Özel) — Cumhur Başkanı Celâl Bayar şehrimizde tetkiklerde bulunduğu sıralarda işçiler, maruz kaldıkları bazı haksızlıkları belirtmiş ve Cumhur Başkanının yüksek alâkalarını istemişlerdi. Celâl Bayar, Şikâyetleri mahallinde tetkik için alâkalılara emirler vermiştir. Bakanlık Müfettişlerinden Fehmi Bora gelmiş ve incelemelere başlamıştır. Bakanlık Müfettişi civar köylerin sıhhî durumunu da gözden geçirmiş, İşletmede prim işlerinde görülen usulsüzlükler hakkında notlar almıştır. Müfettişin vereceği rapordan sonra yapılacak işlerin ne olacağı merakla beklenmektedir. (M. Y.)

Mersin Liman işletmesi müdürü Haydar Özekeye açık mektup

Sendika Başkanı, Müdürü işçilerle işbirliği yapmağa ve iyi geçinmeye davet ediyor

Mersin, (Özel) — Çukurova Akdeniz Bölgesi Liman ve Deniz Işçileri Sendikası Başkanı Sakip Bulutlu, Mersin Liman İşletme Müdürü Haydar Özeke'ye bir açık mektup yazmıştır. Bu mektupta Işçilerin istekleri belirtilmektedir. Mektubu bildiriyorum:

«Mersin Limanı Müdürlüğüne tayininizden birkaç gün sonra Sendikamız İdare Kurulunu toplamış ve bizimle Sendika ve iş hakkında hasbihallerde bulunmuştunuz. Bu toplantıdan son derece memnun ayrılmıştık. Fakat

(Devamı 3. cü Sayfada)

Bakırköy Tekstil Işçileri kongrelerini yaptılar

Çeşitli tenkitler ileri sürüldü

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Bakırköy şubesi olağanüstü kongresi dün saat 14.30 da Bakırköy Gençlik Kulübünde yapılmıştır.

Kongrede işçi milletvekillerinden İhsan Altınel ve Ahmet Topçu ile sendika ileri gelenleri hazır bulunmuştur. Kongre başkanlığına Muammer Özerkan seçildikten sonra yönetim kurulu başkanvekili Lûtfi İnsalan üç aylık faaliyet raporunu okumuştur.

Raporda, yönetim kurulunun toptan istifa ettiği bildirilmekte ve yeni yönetim kuruluna feragatle çalışacak işçilerin seçilmesi

(Devamı 3 ncü Sayfada)

DARILMACA YOK

Sünnet edilen radyo konuşmaları

Istanbul Radyosunda iki aydır on beş günde bir «Istanbul İşçi Sendikaları Birliği» adına onar dakikalık konuşmalar oluyor. Fakat —hikmetinden sual olunmaz— on dakikalık konuşma hep yedi dakikada sona eriyor. Sonra da bir ara nağme...

Son olarak konuşan Rahim Mumcuların söyledikleri arasında birbiriyle bağlanamamamış cümleler vardı Sebebini öğrenmek istedim.

ŞİMŞEK

(Devamı 3 ncü Sayfada)

Bize göre :

Gelecekler ve buradakiler

Yazan: Münip KOÇOĞLU

İskandinavlardan yürümüş, İngiltere ve Fransayı tarayarak İtalyaya gelmiş, sert bir mukavemetle karşılaşınca handise atom bile kullanacak, baştan başa İtalyayı kasıp kavuruyor. Oradan Balkanlara ve bize atlıyacakmış. Gelsin de görelim. Biz son ferdimize kadar savunmaya ahdetmişiz. Fırıncıda ekmek, kömürcüde kömür ve ev sahibinde insaf bulduğumuz müddetçe kıyasıya dövüşeceğimiz muhakkak. Tabiî gelenin kim olduğunu anladınız! Karakış.

İkincisine gelince: Bugünlerde gümrük duvarlarımızı devirip piyasalarımızı basacağı ve bizleri şaşkın bırakıp perişan edeceği söylenen bir ithal malı var: Onun da adı «enflâsyon». Bizim anladığımız pahalılık ve sefalet. Bilginlere inanılırsa bu da aynı yolu takiben yola çıkmış. yurdumuza teşrifleri de gün meselesi imiş.

İnsan şöyle düşünebilir. Peki bizim yerli enflâsyonumuzun suyu mu çıktı da, yabancısını ithal ediyoruz. Yine düşünülür acaba bizde yok olan bir şey midir de, gelişine çanlar çalıyoruz.

Fiyatlar bizde de yükseliyor. Altına hücum bizde de var. Büyük tasaruf piyasaya değil apartımana saldırıyor. Kambiyomuzun akı ile karası gırtlak gırtlağa değil mi? Fransız bütçesi yüzde kırk açıkmış; bizde acaba kaçta kaçı kapalı. Faiz hadlerini indirmedik mi? Banka kredilerini genişletmedik mi? Stokçu tüccarlarımız yok mu? Bilhassa hayat pahalı ve geçim zor değil mi?

Bütün bunları düşünürsek, gelecek nesnenin bizde daniskası var.

Paralarının kıymeti düşmekte ve fiyatları gittikçe artmakta olan memleketler paralarının dış kıymetlerini sabit tutmakla bizim gibi ithalâtı fazla memleketleri bazı emri vâkilerle karşı karşıya bulundurabilirler, buna da kambiyo dalgaları denilir.

Biz 14 Mayıs görmüşüz, 7 Eylûle hiç gönlümüz yok. Fakat bu iş de pek gönül işi olmasa gerek. Bizdeki bize yeter.

Tekstil federasyonu

Bâhir Ersoy Anadoludan geldi ve bir demeç verdi

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Bâhir Ersoy, Anadoludaki Sendikalarla yaptığı temasları bitirmiş ve şehrimize dönmüştür. Bâhir Ersoy bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Türkiye Tekstil İşçileri Federasyonunu kurmak için hazırladığımız Anatüzük on üç Sendika tarafından kabul edildi. Aralık ayının 21 ine kadar gerekti kanunî formaliteyi tamamlıyacak ve Federasyonumuzu bu yıl içinde kuracağız. Bu suretle Türkiyedeki Tekstil işçilerini dahilde ve hariçte tam mânasiyle temsil imkânı elde edilmiş ve işçi dâvası ileri bir hamle ile yeni başarılara doğru mesafe almıştır.»

YENİ NEŞRİYAT:

HAYATTAN HİKÂYELER

Zevkli bir kış gecesi geçirmek isterseniz genç muharrirlerimizden Naim Tanyerinin yazdığı biribirinden güzel 35 mahkeme röportajını ihtiva eden *Hayattan Hikâyeler* adlı eseri okuyunuz. Bayilerde bulunur. Fiyatı 50 kuruştur.

Grev ve Lokavt kanun tasarısı ilmî ve hukukî esaslara dayan..amıştır

İstanbul Tütün İşçileri sendikası son derece dikkate değer bir tenkid hazırladı

Tütün İşçileri Sendikası, Grev ve Lokavt Kanun Tasarısını incelemiş ve bir rapor hazırlamıştır.

Bu raporun ana hatlarında şunlar belirtilmektedir:

Demokrat Parti iktidara gelmeden evvel işçilere bir çok vaadlerde bulundu. Grev hakkını tanıyacağını söyledi. İşçinin kötü hayat şartlarını anlattı.

«İşte bütün bu olaylar göz önünde tutulmadan mevcut Grev Tasarısı hakkında tam bir görüşe varmak mümkün olmaz. Tasarı bu olayların ışığı altında incelenirse görülür ki meselenin özü şudur:

Nazarî olarak Grev hakkını tanımak, fakat fiiliyatta kullanılmasını imkânsızlaştırmak, bunun böyle olduğunu anlamak için umumî hatlariyle tasarıyı incelemek kâfidir. Tasarının birinci maddesine göre işçiler ve Sendikalar Grev ilân etmek hakkını haizdirler. Ancak bu hak tam değildir Bir çok bakımlardan kayıt altına alınmış, hudutlaştırılmıştır.

Tasarının ikinci maddesine göre 50 işçiden az işçi bulunan iş yerlerinde on işçi, 50 den 100 e kadar çalışan iş yerlerinde işçi sayısının dörtte biri, 500 den fazla işçi çalışan iş yerlerinde en az yüz işçi, iş şartlarından veya bunların tatbikatına ait usul ve tarzlardan doğacak ihtilâflarda grev ilân edebilir. Buna göre tasarıda tayin edilen sebeplerden başka sebeplerle grev ilân edilemez. Bir Sendikanın grev ilân edebilmesi için bahis konusu iş yerindeki işçilerin yüzde 50 den fazlasının Sendikaya üye olması şarttır. Böylece grev hakkı bir taraftan grevin nev'i diğer taraftan grevi ilân edecek işçilerin sayısı bakımından tahdit edilmiştir. Dayanışma grevi olsun, siyasî grev olsun tasarıda tarif edilen grev nev'inden başka her türlü grev yasaktır. Bu yasak her şeyden evvel ilim ölçülerine uygun değildir.»

Siyasetle iktısat arasında kesin hudutlar yoktur. En küçük bir gündelik meselesi, icabında siyasî bir mâna alabilir. Öyle meseleler olur ki bunlar iş şartlarına ait olmakla beraber siyasîdirler. Meselâ işçilerin bir Sendikaya üye oldukları veya bir grev esnasında faal rol oynadıkları için işveren tarafından işlerinden koğulmaları hali hem iş şartları ile ilgilidir, hem de siyasîdir.

Bugün Fransa ve İtalya gibi bir çok ileri endüstri ülkelerinde basit bir gündelik veya iş günü ihtilâfı kabine buhranlarına yol açmakta, bu yüzden kabineler düşmekte, yahut aylarca kurulamamaktadır. Böyle bir kabine buhranı esnasında, meselâ ücret meselesinden çıkacak bir grevin siyasî sayılmıyacağını kim temin edebilir?

«Grev Hakkı» adlı kitabında Üniversite Profesörlerinden Orhan Tuna bu mevzuda «maamafih siyasî grevlerin diğer grevlerden tefrik işinin hiç değilse ilk bakışta pek kolay olmadığını burada işaret etmek yerinde olur.» diyor. 14 Ağustos 951 tarihli Yeni Sabah gazetesinde yayınladığı «kârlara tahdit, ücretlere zam» adlı makalesinde Ord. Prof. Şükrü Baban «Politika ile iktısat süt ile su gibi ayrılması zor bir surette yekdiğerine karışıyor» demekle bu gerçeği kısmen olsun açıklamak mecburiyeti duymuştur.

Siyasî Grevle İktısadî Grev kesin olarak ayırt edilmediğine göre siyasî grevin yasak edilmesi neticede grev hürriyetini ortadan kaldırır. Çünkü her grevde siyasî bir taraf bulmak mümkündür. Bu yasak aynı zamanda Demokrasiye, İnsan Haklarına aykırıdır.»

Dayanışma Grevine gelince bu, işçiler arasındaki tesanüt duygusunun geniş çapta fiilen ifadesidir. Çoğu kere bir kısım işçinin meslekî taleplerini desteklemek için ilân edilir. Bu duruma göre; dayanışma grevlerinin yasak edilmesi işçiler arasında dayanışma duygusunun büyük bir ölçüde gelimeşsine engel olmaktan başka bir maksatla izah edilemez. Bugün hiç bir Demokratik memlekette grevler siyasî, gayrisiyasî diye ayırt edilmez. Dayanışma grevi yasak değildir. Elhasıl grev hakkı bir bütündür. Parçalanması demek, yok edilmesi demektir.

Tasarının 4 ve 5 nci maddelerine göre İş Kanunu kapsamına girmiyen iş yerleri ile tasarıda sayılan belli başlı iş yerlerinde grev yapmak yasaktır. Böylece Tarım işçileri, deniz ve hava nakliyat işçileri, devlet demir ve karayolları işçileri, elektrik, su, havagazi işçileri gibi işçi sınıfının en büyük kütlesini teşkil eden işçiler grev hakkından mahrum bırakılmıştır. Demokrasiye ve insan haklarına uygun olmıyan bu yasak, aynı zamanda anayasanın 69 ncu maddesine de aykırıdır. Bu maddeye göre «Türkler kanun karşısında eşittirler ve ayrıksız kanuna uymak ödevindedirler.»

Tasarının gerekçesi, ana yasaya aykırı olan bu durumu izah edememiştir. Sadece «hemen bir çok memleketler mevzuatında olduğu gibi» kaydını koymuştur.»

Evvelâ belirtelim ki bir çok memleketler mevzuatında bu yasak yoktur. Aralarında Yunanistan da bulunmak üzere Fransa, İtalya, İngiltere, Amerika gibi memleketlerde bahis konusu işçiler değil, memurlar dahi grev hakkına sahiptir. Kaldı ki bir çok memleketlerde bu yasağın bulunması bizde bulunmasını icap ettirmez.

«Memlekette fevkalâde hallerin ilân olunması takdirinde» Bakanlar Kuruluna lüzum görülen yerlerde ve iş kollarında grevi menetmek yetkisi tanınmıştır. Bizzat Tasarının itiraf ettiği gibi «bu yetki grev hakkını takyit edici bir mahiyet» taşımaktadır. Fevkalâde hal ilânı Bakanlar Kuruluna ait bir takdir meselesidir. Bakanlar Kurulu siyasî endişelerle her zaman böyle bir hal ilân edebilir. Meselâ memleket çapında genişlemek istidadını gösteren bir grev hareketini bile bizzat fevkalâde bir hal sayabilir ve grevleri menedebilir. Bu mevzuda en doğrusu işçinin iyi niyetinden haksız yere şüphe etmemek ve onun gerçekten fevkalâde hallerde dikkatli olacağına inanmaktır.

Grev ve Lokavt Tasarısında grev ilânı ve süresi hakkındaki kayıtlar bir çok Sendikalar tarafından tenkid edilmişti. İstanbul Tütün İşçileri Sendikası bu tenkidleri âdeta hulâsa etmiş ve daha veciz ifade ile şöyle sıralamıştır:

Tasarının 7 nci maddesine göre bir grev üç aydan fazla devam edemez. Devam ederse taraflar mukavele hükümleri ile bağlı sayılamazlar. Tek başına bu madde grevi neticesiz, tesirsiz bırakmağa kâfidir. Grevin üç aydan fazla devam edemiyeceğini bildiği için işveren henüz uzlaştırma safhasında iken gerekli bütün tedbirleri alacak, neticeyi sükûnet içinde bekliyecektir. Üç ay dolar dolmaz mukavele fesholunmuş sayılacağına göre yeni işçiler alabilecektir. Böylece grev de hiç bir netice vermiyecektir. Şüphesiz ki bu durumu evvelden kestiren işçiler kolay kolay greve başvurmıyacaklardır. Yahut başlamış oldukları greve devam edemiyeceklerdir. İşverenin şartlarını kabul etmek zorunda kalacaklardır. Her iki halde de grev hakkı kullanışlı bir hak olmaktan çıkmaktadır.»
hak olmaktan çıkmaktadır.

Gerekçenin açıkladığı gibi bu madde işvereni «zarara düçar» etmemek için düşünülmüştür. Halbuki asıl korunulması gereken işveren değil işçidir. Ayrıca tasarının 12 nci maddesi gereğince işverene tanılan iş yerini kapatmak yetkisi her zaman kötüye kullanılmağa müsaittir.

Tasarının 26 ıncı maddesine göre «Toplulukla iş uyuşmazlıklarının evvelâ mecburî uzlaştırma yolu ile halline çalışılması esastır. Ancak bundan sonra grev ilân edilebilir.

Şüphesiz ki bu ancak nazarî olarak mümkündür. Yoksa mecburî uzlaştırma usulünden sonra Grev ilânında mâna kalmaz. Grev öyle rastgele her istenildiği zaman başvurulacak bir çare değildir. Büyük masraflara bağlıdır. İşçi için ıztırap vericidir. İşçi grev ilân ederken kendisi için en müsait, işveren için en buhranlı zamanı kollar.

Meselâ, ücretlerin arttırılmasını istemek için piyasanın hareketli bir zamanını seçer. Çünkü böyle bir zamanda işveren işin durmasını istemez. İşçilerin taleplerini kabul etmek zorunda kalır. Halbuki mecburî uzlaştırma usulü kabul edilince işveren bu süre içinde bütün tedbirlerini alır. Meselâ âcil siparişleri yerine getirir. Yahut çürümek üzere olan iptidaî maddelerini hemen işletir. Bu vaziyet karşısında işçi grev ilân etmekte bir fayda bekliyebilir mi? Tabiatiyle bekliyemez.

Bir şeyin kullanılması onun tatbikattaki değerine, yani kullanışlı olup olmamasına bağlıdır. Aynı şey, haklar, hürriyetler için le aynen doğrudur. Mücerret hak hiç bir şey ifade etmez. Hak sahiplerinin kullanamadıkları hak neye yarar? Tatbik değeri olmıyan bir hak gerçek bir hak değil, sözde bir haktır.

Tasarının 3 üncü maddesine göre grev hakkında feragat edilemez. «Ancak Kollektif iş mukavelelerinde mukavele süresi içinde grev ilânına müracaat edilemiyeceği derpiş olunabilir.»

Bilindiği gibi Sendikalar henüz zayıftır. İşçiler arasında dayanışma duygusu kuvvetlenmemiştir. Bilgi ve tecrübeleri yetersizdir. Çok kere işverenin şartlarına karşı mukavemet edemiyecekler, bu şartları kabul zorunda kalacaklardır. Bu arada kollektif mukavele süresince grev hakkından feragat edeceklerdir.

Tasarının grev hakkından feragat edilmez olduğu hakkındaki iddiası bir idealdir. Kollektif mukavelede, mukavele süresi içinde grev ilânına müracaat edilemiyeceğinin derpiş olunabilmesi, gerçekte grev hakkından tam bir feragattir. Mevcut durumda işverenin bu şartı işçilere her zaman kabul ettirebileceği düşünülürse Arapça kelimenin hakikati gizliyemiyeceği kendiliğinden anlaşılır. Neticede kollektif mukaveleler ya grev hakkını ortadan kaldıracaktır. Yahut grevi tesirsiz bırakacaktır.

Tasarının 8 inci maddesine göre greve iştirâk etmiyenlere tanılan «çalışmağa devam etmek hakkı» her ne kadar çalışma hürriyeti gibi yüksek bir iddiaya dayanır gibi gözükmekte ise de, gerçekte bu madde grev kırıcılığını teşvik ve işçiler arasında rekabeti körüklemekten ve onları parçalamaktan başka bir netice veremez. İleri endüstri ülkelerinde cereyan eden olaylar bunu inkâr edilmez bir surette göstermektedir. Tasarının 34 ncü maddesi gereğince greve iştirâk etmemiş olanların grev neticesinde elde edilen yeni iş şartlarından faydalanmaları açıktan açığa grev kırıcılığını teşviktir. Dayanışma duygusu gelişmemiş işçiler grev muvaffak olursa nasıl olsa neticesinden faydalanacaklarını düşünerek greve katılamazlar.

Tasarının ceza hükümlerine gelince, işçiler için konan cezalar çok ağır ve yersizdir. Bu ceza tehdidi tepelerinde Demoklesin kılıcı gibi asılı durdukça işçiler grev hakkında kalan kırıntıyı kullanamıyacaklardır.

Görülüyor ki tasarı Anayasaya, kanunlara, demokratik hürriyetlere ve insan haklarına aykırıdır. Bir elle verileni diğer elle almaktadır.»

Grev tasarısı bitmek üzere

Ankara, (OZEL) — Grev Kanunu Tasarısının hazırlıkları bitmek üzeredir. Bu kanun tasarısının hazırlanması için alâkalı yerlerden istenen mütalealar gelmiştir. Yakında tasarının B. M. Meclisine sevkedilmesi beklenilmektedir. Bu kanunun memleketimiz iktısadî bünyesine uygun bir ruh taşıyarak çıkacağı bildirilmektedir.

Tekel işçileri ve fazla mesai için şiir

Tekel işçilerinin fazla mesaileri kesilmişti. Buna sebep olarak da iş ihtilâfı ile yüzde 35 zam elde edilmesi gösterilmişti. Makine Sanayii İşçileri Sendikasından Abbas Avaz bu hâdise hakkında Tekel Genel Müdürlüğüne hitaben şu kıt'ayı okumuştur:

Piş - i dar - ı gam oldu sâkî lûtfünsenin,
Bir katre - i zehrden de betermiş didarın senin.
Gösterip kudretinle varlığın hep bizlere
Gasbeylemek imiş sonunda muradın senin.»

Zam alan işçiler

Ankara, (Özel) — İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası ile, Devlet Kâğıt ve Basın Genel Müdürlüğü kâğıt deposu arasında çıkan ihtilâf, işçilerin lehine olarak Yüksek Hakem Kurulunca karara bağlanmıştır. Buna nazaran, bu müessesede çalışan işçilerin 50 kuruşa kadar olanlarının ücretlerine % 25 ve saatte 50 kuruştan fazla olanların ücretlerine de % 15 nisbetinde zam yapılacaktır.

Işçiler her ne şekilde işten çıkarılırsa

(Baştarafı 1 inci sayfada)

«— İhtiyarlık Sigortası Kanununun 40 ncı maddesini değiştiren kanun teklifim Büyük Millet Meclicince kabul edildikten sonra tatbikatta bazı aksaklıklar görülmeğe başlandı. Altmış yaşını doldurmuş işçi arkadaşlarım emekliye ayrılmak isteyince Sigorta İdaresi gerekli muameleye başlıyordu. Fakat işveren, Iş Kanunu gereğince işçiye ödemeğe mecbur olduğu kıdem tazminatını vermiyor, bunun için de iş akdinin işçi tarafından bozulduğunu ileri sürüyordu. Böylece yüzlerce, binlerce işçi yaşlandığı halde «Kıdem tazminatı alamıyacağım» korkusu ile Sigortaya müracaat etmiyor ve ihtiyarlık maaşını elde edemiyordu.

Bu durumu göz önünde tutarak Iş Kanununun 13 ncü maddesinin (Ç) bendine bir fıkra ilâvesini lüzumlu gördüm ve Kanun teklifimi Meclise verdim. Kanun teklifimde ilâvesini istediğim fıkra şudur:

«— Askerlik hizmeti veya Sigortadan hak kazanmak için iş akdinin feshi ânında her iş yılı için 15 günlük tazminat verilir»

Bu fıkra devlet bütçesine herhangi bir külfet yüklemiyecek ve dolayısiyle kanundaki bir açık kapıyı kapıyacaktır Bu suretle herhangi bir sebeple Sigortadan hak kazanmak istiyenler veya askerlik hizmetini yapmağa gidenler bizzat iş akdini bozsalar dahi kıdem tazminatını işverenden alacaklardır»

Ahmet Topçu, tasarının komisyonlarca da kabul edileceğine emin bulunduğunu ve bir ay içinde kanunlaşacağını tahmin ettiğini bildirmiştir

—o—

Veremli işçiler

(Baştarafı 1 inci sayfada)

müteahhitle olan mukavele 20 gün uzatıldı. Bu duruma göre 20 Temmuz Cuma günü sona ermesi gereken inşaat uzadı. Nihayet 14 Kasım 951 Çarşamba günü 300 yataklı İşçi hastanesinin temel atma töreni yapıldı. Fakat Verem pavyonu, yahut Sanatoryom açılamadı. Ve böylece 3 aylık iş 8 ayı buldu.

Inşaatın uzaması hem Sigortanın, hem de işçilerin zararına olmaktadır. Sigorta bu yüzden günde 1500 lira zarar etmektedir. Müddetten beş ay geçtiğine göre Sigortanın en az 22 bin 500 lira kayıbı vardır. Verem hastalığına tutulduğu tesbit edilen işçilerimizden 80 i de hiç bir Sanatoryom ve hastanede yatak bulunamamasından dolayı tedavi görememekte ve hergün bir parça daha ecelin zalim pençesine yaklaşmaktadır. Mes'uller meydana çıkarılmalıdır.

—o—

Darılmaca yok

(Baştarafı 1inci sayfada)

Meğer Radyo Idaresi hazırlanan konuşma yazılarını makaslıyormuş. Şu cümleyi, şu cümleyi, şu cümleyi, şu cümleyi okumayın diyormuş.

Birlik. Radyonun «okumayın» dediği cümleleri neşretmek zahmetine katlanacak mı acaba? Çok merak ediyoruz doğrusu. Ve yine yine merak ediyoruz: Radyonun bu müdahalelerine göz yumulacak mi?

ŞIMŞEK

Kibrit fabrikası işçileri kongresi idare edilemedi

Mehmet Çelemoğlu ve arkadaşları seçimi kazandı

Büyükdere Kibrit ve Ağaç Sanayii Işçileri Sendikasının yıllık Kongresi 24/11/51 de Fabrika lokalinde yapılmış ve çok hararetli, gürültülü olmuştur: Kongre başkanlığına Şeref Hivel, başkan vekilliğine Mehmet Inhanlı, kâtipliklere Sezai Akdoğan ve Nurettin Korun seçilmişlerdir. Kongrede Istanbul Işçi Milletvekilleri Ahmet Topçu, Ihsan Altınel ve Hâdi Hüsmenle Salih Fuat Keçeci ve kalabalık bir sendikacı heyeti hazır bulunmuştur.

Sendika Başkanı Mehmet Çelemoğlu yıllık çalışma raporunu okumuş, ücretlere yüzde 30 zam sağlandığını, bir kantin açıldığını, daireleri değiştirilen işçilerin eski yerlerine verilmelerinin temin edildiğini bildirmiştir.

28 maddelik çalışma raporundan sonra hesap raporu okunmuştur. Bu rapora göre 8759 lira 72 kuruşluk gelire karşılık 7102 lira 79 kuruş sarfedilmiştir. Bunlardan 2738 lira 81 kuruşu hastalık, 813 lira 42 kuruşu ölüm yardımı, 2237 lira 47 kuruşu ise umumî masraflardır.

Raporların okunmasından sonra hesap tetkiki için beş kişilik komisyon seçilmiş ve raporların tenkidine geçilmiştir.

Söz alan işçilerin çoğunun cümleleri, fasılalarla alkışlanmış, «Yaşa» sesleri ile kesilmiş veya «İsim söyle! Kim bu?» «Istemiyoruz! Konuşmasın!» gibi itirazlarla karşılanmıştır. Bu arada bir iki çocuk işçi «az pilâv ver» «suyundan da koy» gibi yakışıksız sözler söylemiş ve Kongre Başkanlık Divanınca Kongenin selâmeti namına salondan dışarı çıkarılmamışlardır. Bu sözler ve müdahaleler o kadar fazlalaşmış ki kongre başkanlık divanı müzakerelere hâkim olamamış ve bir ara kongreye sendika üyeleri hâkim olmuştur. Sıra yeni yönetim kurulu seçimine gelince kongre karışmıştır. Birçok işçiler önergeler vermiş ve eski yönetim kurulunun aynen kalmasını istemiştir. Buna itiraz edenler olmuş, kongre başkanı ve başkan vekili de bunun mahzurlarını belirtmiştir. Fakat «Kongre her şeye hâkimdir..» demişlerdir. Kongre her şeye hâkim olmuş ve oy pusulaları dağıtılmıştır. Fakat hesap tetkik komisyonu raporunu bir hafta kadar sonra vereceğini bildirmiştir. Buna rağmen yönetim kurulu ibra edilmiştir. Dünkü kongreden anlaşılan şudur: Işçiler Mehmet Çelemoğlu ve arkadaşlarını sevmekte ve onların seçilmesini istemektedir.

Nitekim seçimler sonunda Mehmet Çelemoğlu 185, Fahrettin Sarıer 139, Abdullah Kaçar 137, Celâl Varol 125, Hayri Ogelman 119, Fethi 104 ve Ahmet Öztürk 92 oy alarak Yönetim Kuruluna seçilmişlerdir. Başarılar dileriz

«Her zaman böyle oluyor» diye salonu terketmişlerdir.

Bakırköy Tekstil işçileri

(Baştarafı 1 inci sayfada)

istenmekte idi. Bu arada grev kanunu tasarısının işvereni himaye eden bir karakterde olduğu, Mensucat Ticaret Kartaltepe mensucat fabrikasında kanunların tatbik edilmediği belirtilmekte idi.

Hesap raporunda da gelir ve giderler gösterilmiş, bu arada 30 lira yol masrafı kaydedilmişti.

Söz alan işçilerden Hüseyin Elektrikçi komünizm üzerinde durmuş ve Türk işçisi arasında bir tek komünistin dahi bulunmadığını söylemiş, raporu tatmin edici bulmamıştır. Hikmet Sezer 30 lira yol parasının çokluğu üzerinde durmuştur Ragıp Dilmaç, yeni seçilecek idare heyeti üyelerinin eskisinden iyi olmıyacağını ileri sürmüştür.

Tenkidler Lûtfi İnsalan tarafından cevaplandırılmış, Süleyman Işıldar da Bahir Ersoyun faaliyeti ve meşgalesi hakkında izahat vermiştir.

Bu sırada Cemal Yaman bir takrir vermiş ve dileklerin dinlenmesinden sonra seçime geçilmesini istemiştir. Bu sırada salon karışmış, bir kısım üyeler seçimlerin önce yapılmasını teklif etmiştir. Seçimlerin önce yapılması kararlaşınca bir kısım işçiler

Bundan sonra seçime geçilmiş bir çok münakaşalar ve gürültüler olmuş, kongre başkanı Muammer Ozerkanın yerinde ikazları ve tavsiyeleri ile kongre devam edebilmiştir.

Mersin liman işletmesi

(Baştarafı 1 inci sayfada)

bir müddet sonra Sendikacılara ve işçilere karşı tavrı hareketiniz birdenbire değişti, gayet haşin muamele yapmaya başladınız ve böylece hakikî zihniyetinizi öğrendik. Maksadınızı anlıyoruz, hareketlerinizle Sendikayı zayıflatacağınızı sanıyorsanız aldanıyorsunuz, bilâkis sizin tazyikiniz bizim azmimizi arttırır. En doğrusu siz bizim hakkımızdaki fikir ve hareketlerinizi değiştiriniz. İşçiler ve Sendikacılar hakkında size yalan yalnış kulaktan dolduma havadis ve malûmat verebilirler. Fakat tahkik etmeden hemen kanaat getirip hüküm vermeyin. Deniz işleriyle D. D. Yolları işleri arasında tasavvur edemiyeceğiniz kadar fark vardır. Çünkü deniz işçileri, bilhassa Mersin gibi açık bir limanda ufacık ecel tekneleri içinde tabiat kuvvetlerine karşı kendini müdafaa ve mücadele eder. Fakat D. D. Yolları işçileri böyle değildir. Duymuşsunuz ki; daha dün denecek kadar kısa bir zamanda iki gemici arkadaşı denizin insaf bilmeyen kucağına verdik. Deniz işi hususunda bilgileriniz yoksa hayatını denize ve bu limana vakfetmiş kaptanlardan sorup öğrenebilirsiniz. Amme hizmeti gören bu müesseseye biz işçilerin birçok fedakârlıkları vardır. Bunu aslâ inkâr edemezsiniz. Işçi ve tayfa bazen fazla çalıştıkları zaman onlara kanunî hak olduğu halde fazla mesai ücretini vermiyorsunuz. İş kanunun 40. ıncı maddesini hiç tatbik ettiniz mi? Siz kendi emrinizi kanun biliyorsunuz, zaman geliyor gemiciler tek gidiyor, çimacılar gündüzleri tek çalışıyor, amelenin çıkacak işe emre hazır bir vaziyette beklemesi nazarı itibare alınmıyor. Haklarımızı istediğimiz zaman «tahsisat meselesi» deyip baştan savıyorsunuz. Çünkü fedakâr işçilere hâlen eski zihniyetle «amele» deyip geçiyor ve kıymet vermiyorsunuz. Fakat bir ân düşünmüyorsunuz ki siz bu işçilerin başına müdür olarak tayin edildiniz ve bu yüzden maaş alıyorsunuz. Bu nimet karşısında bazı külfet ve vazifeleriniz de vardır.

Bu dairenin sekiz senelik çalışkan ve enerjik bir işçisinin sudan bir sebeble işine nihayet verdiniz. Bir ayda dört veya beş gün mazeretli olduğu halde gelmedi diye hemen işden çıkardınız. Iş kanununun 16. ncı maddesini (E) bendini iyice okumanızı bir Sendika olarak hatırlatırız. Yoksa keyfi hareketlerinizle işçinin mahkemeye müracaatla elde edeceği tazminat, ihbar ve ödeneklerinden dolayı bir devlet müessesesini zarara sokmaya aslâ hakkınız yoktur. Işine nihayet verdiğiniz işçi, çalıştığı evvelki tarihlere ait yevmiyelerini dahi alamamıştır. Diğer bir misâl verelim: 26 ve 27 Ekim 951 günü Sendika başkanına yaptığınız gayri kanunî hareketler. Başkanın işinde bir hatası ve âmirlerine karşı bir itaatsizliği var idise makamınıza çağırır orada icap eden tâlimat ve nasihatı verirdiniz. Yoksa işçiler arasında bilhassa mesai hâricinde hakaret etmeye aslâ hakkınız yoktur. Kanunsuz bir hareketinden dolayı D. D. Yollarının iç yönetmenliğinin emrettiği cezayı ve suç bunun fevkinde ise İş Kanununun 16. ncı maddesini tatbik eder daha fazla bir taşkınlık yapmış ise ancak telefonla zabıtayı haberdar edebilirdiniz. Biz liman işleri bu müesseseden çalışmadan para alacağız diye birşey aklımızdan aslâ geçirmiyoruz. Bilâkis yukarıda arzettiğimiz gibi birçok fedakârlıklarımız oluyor. Fakat bu müessesenin daha fazla randıman alabilmesi ve karşılıklı iyi geçinebilmek için sizi kanunlardan ayrılmamağa dâvet eder. Yoksa yine kanuna sığınarak haklarımızı ısrarla arayacağımızı beyan ederiz.»

Yerinde bir tayin

Çalışma Bakanlığı İstanbul Bölge Çalışma Müdürlüğünde münhal bulunan Başmüfettişliğe terfian Iş Müfettişlerinden Doktor Tahsin Atay tayin edilmiştir. Tebrik ederiz.

BÜYÜK HİKAYE

Bereketli topraklar üzerinde yaşıyoruz..

Tefrika No. 2 **Yazan: Rüştü CEYHAN**

Yalvardım, yakardım, dedim beyim, biz amele kısmı gün kazanır gün yeriz. Şimdi beni işten atıyorsunuz, beni hiç bir yer almaz, iş vermezler, ölürüm dedim, yüzüme bile bakmadı kâfir herif.. Halden anlamaz firavunlar...»

İflâhsızın Yusuf:

«Iş pek mi çetin?» diye sordu.

İhtiyar başını salladı:

«Girin de görün... On iki saat ayak üstü. Adamın ilikleri yara gibi ağrır. Uykusuzluk dersen o da bir yandan. Adam serseme döner, mank olur tekmil, algınlaşır. Işten çıkıp da şöyle bir uzandın mı, bellersin ki cesedinden canın çekiliyor. Ne yemek canın ister, ne konuşmak, uykuya bayılıverirsin!»

Köse Hasan:

«Kazancı bol mu bari?» diye sordu.

«Ne gezer.. Eşşek gibi çalışırsın da at gibi bile yiyemezsin. Koparatif der keserler, spor parası der keserler, vergi der keserler, nebiliyim ben keser oğlu keserler.. Elinde üstüste üç, üç buçuk lira kalır kalmaz!»

Uç arkadaş bakıştılar: «... Uç, üç buçuk lira ha? Daha ne olsun? Bu şeher adamları da cip doymazımış!»

Onlar bütün kış - kar bâzan Mayısa kadar kalmazdı - kahve köşesi beklerler, yahut evlerinden çıkmazlardı. Iş olsa, oduna, yakın köylere kazmaya ne gitseler, pek pek otuz, kırk kuruş gündelik, o da her zaman değil. Yazınsa, herkesi niyi kötü, bir parça buğdayı, arpası olur, herkes kendi işini kendi görür, hiç ekini olmıyanlarsa çokca olanlara yardım eder, ekini yardımlaşa biçerler, harman eder, düven sürerler, emeklerine karşılık da buğday alırlardı.

Uç, üç buçuk lirayı duyunca gözleri parladı.

İflâhsızın Yusuf:

«— Oyle mi, dedi, bu pâlikenin sâbı bizim hemşerimiz olur. Köylümüz değil a, bizim sancaktan. Kendini nasıl görürük ula?»

Ufacık ihtiyar omuz silkti:

«Kulağasma. Bunlar hemşeri memşeri tanımaz. Bunlara işlerini gördürecek adam ilâzım. Güclü, kuvvetli misin, elin ayağın tutar mı, var ustalara, ırgatbaşılara... Seni şöyle tepeden ağrı bir süzer, bakarlar, boş yer varsa alırlar, yoksa kovuverirler. Fabrikanın önü tekmil berbekâr dolu, tümü de işsiz...»

Uzun uzun öksürdü, yere kocaman bir balgam çıkarıp, ağzını kolu ile sildikten sonra:

«Hem, dedi, ağa, amele ne işine karışmaz. Onun vazifesi, tomafiline kasılıp fabrikaya gelmek, sonra gene tomafiline kasılıp evine, yimeğe gitmek!»

HATIRA GELEN İLK ÇARE

Saat sekize doğru çayhaneden çıktılar. Etraf cam gibi parlıyor, amele mahallesinin ıslak tahtaları güneşte tütüyordu. Yusuf başını güneşe kaldırdı, genzi gıcıklandı. Ustüste hapşırdıktan sonra:

«...... Siz burada durun, dedi. Tevekkeltü taallâllah.. Ben tomafilin uğruna çıkacağım. Tepeliyecek değiller a!.. Tepelerlerse de tepelesinler, ben bu candan vazgeçtim zâti...»

Az sonra otomobil dün çıktığı köşede göründü. Yusuf:

«Ah, diye ileri atıldı. Tutun şunları!»

Torbasiyle yorganını yere bıraktı.

Fabrika kapıcısı dünkü gibi derlenip toplandı, hazırola geçmeden önce, kapı önündekileri kovdu.

Otomobil hızla geliyordu, yavaşladı. Fabrika kapısına on metre kalmıştı. İflâhsızın Yusuf otomobilin önüne atılıp, kollarını kaldırdı. Otomobil kuvvetli bir frenle derhal durdu, şoför atladı, Yusuf'u tokatlıyacaktı. Fabrika sahibi —pörsük yanaklarında kıl kıl damarlar gözüken, altmışlık biri— şoföre seslendi. Şoför, Yusufu hışımla itti. Yusuf yere diz verip kalktı, fabrika sahibine koştu, onun yandan düğmeli potinlerine atıldı, öpecek gibi yaptıysa da öpmedi. Zaten adam ayaklarını çekmişti. Çekmişti amma, şu harekete de canı sıkıldı. Ayak öptürmek şöyle dursun, el öptürmekten bile kaçınır, bunu Cenâbı Allaha karşı büyüklük sayardı.

«Ne istiyon lan?» diye sordu.

Yusuf titriyordu, sapsarı kesilmişti:

«Cılbak köyünden oluruk ağam, Allah ömürler versin, nâmını işittik de geldik. Bizi zâtinizin huzuruna salıvirmediler. Hemşerimiz olur, köyölümüz değil a, bizim sancaktan dedik, bizi kovuvirdiler...»

Yusufun konuşmasından bunların hemşeri köylüler olduklarını anlayan fabrika sahibi, kısa kesti:

«...... Benden ne istiyoğuz, doğuz?»

Yusuf, pehlivan Aliyle Köse Hasan'ı aradı. Onlar birbirlerine sokulmuş, geriden «yaban yaban» bakıyorlardı.

«...... Lan gelsanenize, dedi. Gelsanenize... Ne dineliyonuz orada iç yağ gibi donuk donuk?»

Hasan'la Ali sokuldular. Yusuf:

«Işte ağam, dedi. Uç arkadaşık.. Allah ömürler versin, bize mâyetinde birer vazife virsen de sayende...»

Fabrika sahibi, otomobilin az ilerisinde, önünde bağlı elleriyle put gibi dikilen ve «şu ayılara» diş bileyen koca bıyıklı Arnavuta «gel» işaretini yapmağa kalmadı, fırladı. Ağasının önünde çakıldı ve derhal put kesildi.

Ağa tâlimatını kısaca verdi:

«Çırçırların ırgatbaşısını çağırırsın, gosdürdürsün bu adamları, bakar, işine yararsa iş verir. Haydi!»

Otomobilden indi, fabrika kapısına yürüdü.

Verilen tâlimattan pek birşey anlamıyan üç arkadaş, ağanın arkasından kaygılı gaygılı bakıyorlardı. Arnavut kapıcı:

«Abe gelin!» dedi.

Gittiler.

«Gelin arkamdan!»

Arkasından gittiler. O, kulübesine girdi. Dahilî telefonun mikrofonunu aldı. Berikiler kulübe kapısında durmuş bakıyorlardı. Kapıcı alışkın parmaklarla numaraları çevirdi. Karşısına çıkan adama: «Irgatbaşıyı çok acele göndermesini» söyleyip mikrofonu yerine bıraktı. Sonra, kapıda dikilen üç arkadaşa baktı:

«Tebliğ ettim ağamızın tâlimatını! dedi. Gelecek şindi Irgatbaşı. Durmayın burda, çıkın dışarı, şurda, orda diyil ötede, az daha ötede... Ha şöyle... Bekleyin!»

IRGATBAŞININ İLK TENBİHİ!

Irgatbaşı, daracık omuzlu, upuzun, hilekâr bir Alasonyalı, kapıcıya çıkıştı:

«Abe nestersin beni?»

Kapıcı hep o resmî ciddilik içinde:

«Abe gelin! diye üç arkadaşı çağırdı. Ağamızın emri: Bakacaksın, göreceksin, yararlarsa, vereceksin iş!»

Kulübesine girdi ve artık onlarla meşgul olmadı.

Irgatbaşı üç arkadaşı gözden geçirdikten sonra:

«Gelin arkamdan!» dedi.

Irgatbaşının arkasından Yusuf, Yusufun iki adım gerisinde de Köse Hasanla Pehlivan Ali... Orslere inen balyoz sesleri ve bir takım makine gürültüleri gelen basık çatılı binaların yanından geçtiler, sonra çürük bir merdivenle çıkılan Çırçır dairesinin sert şakırtılı havası içinde kendilerini buldular. Burda herşey dönüyor, sallanıyor, sarsılıyordu. Tahtaları kararmış basık çatıdan sarkan toz salkımları arasında ufacık ampuller sarı sarı yanıyor, yanlarındaki küçük volânların kuvvetli sarsıntılarla çalıştırdığı Çırçır makinelerinden şiddetli sesler çıkıyor, toz salkımları, tozlu duvarlar ve döşeme tahtaları sarsılıyordu.

Her makinenin üstünde ihtiyar, veyahut genç bir kadın, bâzan da, çocuk oturuyor, ellerindeki değnekleri makinelerin top denilen silindirleri arasında sağa sola kullanıyorlardı.

Uç arkadaş, dönerek, sarsılarak çalışan koca atelyenin pamuk tozları uçuşan gürültülü havasında afallamışlardı. Irgatbaşı, Çırçırının üstünde uyuklayan ihtiyar bir kadını omuzundan hoyratca sarsıp uyandırdıktan sonra, üç arkadaşın yanına geldi, onları arkadaki boş koza mağzalarından birine çekerek:

«Bakın bana, dedi. Benzemez bu işler köy işine. Ağırdır fabrika işi! Alacam ben sizi işe, ağırsa da iş, bolcadır paracağzı!»

İflâhsızın Yusuf ırgatbaşının ellerine sarıldı:

«Allah ırazı ossun evendi, Allah daş deyi tuttuğunu...»

«...... Kaytarmak, vermek avalık... İstemem...»

«Yok evendi, korkma. Sayende evelâllahın izniynen...»

«Sonra, bir şey daha söyleyim. . Buranın yevmiyesi üç yüz yirmi sağlamdır. Ben kolladım sizi.. Neden? Baktım garibsiniz, dedim sebeplensinler, etsinler dua...»

«Allah çoluğunu, çocuğunu.. Allah daş deyi tuttuğunu...»

...... VE ALIŞILMIŞ BIR ÂDET!

«Onu da söyleyim, bakın bizim burda var bir âdet... Malûm ya, her bir yerin bir âdeti...»

«Doğru evendi, söyle de belliyek...»

«Burda para haftadan haftaya verilir. Paraları alınca, her amele bana bir para verir, ırgatbaşı hakkı!»

Yusuf yanağındaki yara yerini kaşıyarak arkadaşlarına baktı. Sonra:

«Kaçar guruş verecik? diye sordu, öyle ya, belliyek de...»

«Gönlünüzden ne koparsa.. Çünkü, gördünüz ya, ameleye muhtaçlığımız yoktu. Lâzım değil deseydim sizi kovarlardı...»

Pehlivan Ali:

«Buranın sâbı bizim hemşerimiz olur!» dedi.

Irgatbaşı Pehlivan Aliye hınçla baktı:

«Ha? Hemşeriniz mi olur? Burda hemşeri memşeri sökmez! Bura favrika, köy yeri değil. Burda mal sahibi bizim işimize karışmaz. Hemşerisiymiş... Sen kaç paralık adam oluyorsun da...»

Yusuf:

«Sen hüs lan!» dedi Aliye, ırgatbaşıya döndü:

«Sen ona bakma ağam, o cahal, onun aklı irmez. Biz bilmeyok mu ki sen olmasan... Töbe... Deli o!»

Pehlivan Ali:

«Sana gore dimedim evendi. dedi. Bilmeyok mu ki, sen olmasan.. Sözün çalımı yâni...»

Irgatbaşı yatıştı. Yusuf:

«Olur ağa olur... dedi. Ne zaman başlıyacıyk işe?»

«Yarın öğlende... Saat on bir buçukta içeri giren amelelerle girin, gelin beni burda bulun!»

«Gidek mi hincik?»

«Gidin!»

ŞU MEŞHUR ÜST BAŞ ARAMA FASLI ARTIK BAŞLAMIŞTI!

Uç arkadaş çırçır dairesinden inip fabrika kapısına geldiler. Arnavut kapıcı üstlerini başlarını yokladı. Dışarı çıkınca, Yusuf:

«Lan, dedi. Sende heç mi akıl yok lan? Ayağımızı bi atak hele... Senin nenegerek. Hemşerimizi belledik ya, bir gün yanına varır, derim böyle böyle... Ne parasıymış? Bizi gozü küllü belleyor ellâham..»

Geceyi geçirdikleri top ağacın altına geldiler. Yorganlariyle torbalarını bırakıp oturdular. İflâhsızın Yusuf keyifli keyifli gülerek tütünü çıkardı:

«Bire cuvara kıvradak hele nolacağsa...»

(Devamı Var)

Haydarpaşa Tesellüm işçileri sendikası ana tüzüğü

(Geçen Sayıdan Devam)

a) 18 yaşını bitirmiş bulunmak,

b) Türk olmak,

c) Medeni haklara sahip bulunmak,

d) Hassiyet ve nâmusu muhil veya hapsi müstelzim bir suçtan sanık veya hüküm giymiş bulunmamak ve memleketin yüksek menfaatlerini ihlâle sahik fikir ve hareketlerle şöhretli olmama.

e) Kuruluş amacını açıklayan beyannamede ve bu tüzükte gösterilen hususlara uygun hareketler bulunmayı kabul etmek.

Madde 6 — Sendikaya karşı suiniyette bulunanlar lüzumunda alınan bir kararla Sendikadan çıkarılır.

Madde 7 — Her üye dilediği zaman Sendikadan çıkabilir.

Madde 8 — Sendikadan ayrılanlar isterlerse Sendikaya ait yardımlaşma şandık ve esisleri ile ilgilerini devam ettirebilirler.

SENDİKANIN YAPACAĞI

Madde 9 — Haydarpaşa Tesellüm İşçileri Sendikası tüzel kişi olarak genel hükümlere göre haiz olduğu yetkilerden başka aşağıda yazılı teşebbüs ve faaliyetlerde dahi bulunacaktır.

a) Üyeleri adına genel sözleşmeler aktedmek,

b) Sendikaya bağlı işçilerle işverenler arasındaki iş ihtilâflarında yetkili Hakem Kurullarına ve sair mercilere ihtilâfın konusu hakkında mütalea ve hal şekli hakkında istekte bulunmak,

c) İşverenler Sendikaya bağlı işçilerin ücretlerini rayiçten aşağı düşürmek teşebbüsünde bulundukları takdirde toplulukla iş ihtilâfını tetkik etmek yetkili merci ve Hakem Kurularına başvurmak,

d) Hastalık, işsizlik, sakatlık, ihtiyarlık ve ölüm halleri için üyelerine kanunlarla bazı iş yerlerinin hususî yardım hizmetlerile zaten temin edilmekte olan yardımlar dışında yardımlaşma sandıkları kurmak ve üyelerin ailelerini sigorta sözleşmelerine aktedmek.

e) Hizmet akdini ilgilendiren hususlarla genel sözleşmelerden ve meslekin müşterek menfaatlerinden doğan hususlarda ve sigorta haklarının aranmasında hakkını isteyen üyelerine ve mirasçılarına hususî yardımlarda bulunmak ve bunları temsilen dâva açmak ve husumet kabul etmek,

f) İşçi Sigortaları Kanunu ile işveren ve İşçi Bulma Kurumu Kanunu ve Çalışma Bakanlığının kuruluşu hakkındaki kanun hükümlerine göre teşkilâtlanma kurullara gönderilecek temsilcilerin seçimine iştirak etmek,

g) Üyelerin ve ailelerinin meslekî ve umumî bilgilerini artıracak ve kültürlerini genişletecek kurslar ve konferanslar tertip etmek ve boş zamanları iyi geçirmek için imkânlar sağlamak,

h) Çalıştıkları iş yerlerinde mevcut tesislerde ve makınelerde daha iy faydalanılması ve işçlerin ferdi randımanlarının arttırılması için işverenlerle müzakere yapmak ve bunlara faydalı tekliflerde bulunmak,

Madde 10 — Sendika gelirlerini bu tüzükte ve buna bağlı tâlimatnamede yazılı olan yerler dışında başka bir yere sarfedemez.

SENDİKANIN TEŞKİLÂTI:

Madde 11 — Sendikanın teşkilâtı şunlardır:

a) Genel Kurul,

b) Yönetim Kurulu,

c) Denetim Kurulu,

d) Haysiyet Divanı,

e) Temsilciler,

f) Sendika müstahdemleri,

TUTANAKLAR VE KANARLAR:

Madde 12 — Genel Kurulun müzakere tutanakları ise. reis vekilleri ve kâtipler tarafından imzalanarak saklanır. Kararlar da ayrıca yazılarak aynı kimseler tarafından imza alınıp saklanır. Sendika üyeleri her zaman Sendika merkezinde bu zabıtlar ve kararları tetkik ve mütâlea hakkına haizdirler.

YÖNETİM KURULU:

Madde 13 — Yönetim Kurulu Sendika üyeleri arasında genel kurul toplantısında gizli oy ile ve bir yıl süre için seçilen yedi asîl ve üç yedek üyeden ibaret bir teşekküldür. Yönetim kurulu aslî üyelerinden birinin vefatı veya istifası halinde yerine yedeklerden en çok oy almış olan getirilir.

GENEL KURULUN TOPLANTISI

Madde 14 — Genel Kurul Sendikaya kayıtlı üyelerden teşekkül eder ve her yıl Haziran ayı içerisinde âdi toplantıya çağırılır. Toplantının yeri, günü ve saati gündemle beraber toplantıdan en az üç gün evvel Valiliğe ve Çalışma müdürlüğüne bildirilir ve en az iki gazete ile bir hafta önceden ilân olunur. Toplanıya girecek üyeler Sendika tarafından her üyeye verilmiş olan mensubiyet karneleri yetkili memurlara göstermek mecburiyetindedirler.

(Devamı gelecek sayıda)

ARANAN İŞÇİLER

Çalışma Bakanlığı Iş ve Işçi Bulma Müdürlüğünden: 2 radyo teknisyeni, 6 soğuk demirci, 30 marangoz, 10 mobilyacı marangoz, 1 usta tornacı, 1 kalıpçı, iki atölye ustabaşısı, 4 askerliğini yapmış San'at Okulu mezunu tesviyeci ve dokumacı erkeğe, 20 ipekli dokumacı, 25 çile bobinci, 5 lâboratuvar işçisi, 5 bükümcü, 5 trikotajcı, 10 ambalâjcı, 5 çorap çekicisi kadına ihtiyaç vardır.

Iş arayanların Müdürlüğümüze veya bürolarımıza müracaatları.

İŞÇİ HAKKI

Haftalık Siyasî Müstakil Gazete

Gönderilen yazılar geri verilmez.

⁂

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

⁂

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmî ilânların bir santimi	2.00 »
Kongre ilânları	7 50 »

⁂

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer: Son Telgraf Matbaası

SİGORTA DOKTORLARINA AÇIK TEŞEKKÜR

Silâhtarağa Elektrik Fabrikasında kömür nakliye servisinde çalışırken müptelâ olduğum hastalığı tedavi eden Eyüp Dispanseri Dahiliye Mütehassısı Doktor Ferruh Ergene ile Halıcıoğlu Sağlık İstasyonu Doktoru Gündüz Karamızrağa gösterdikleri çok üstün alâka ve ihtimamdan dolayı çok teşekkür ederim.

Abdurrahman KURUM